

WŁOCŁAWO KUJAWSKIE

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. VIII
TORUŃ

Prenumerata
na miejscu i zł. 80
gr., na prowincji i
z odnośzeniem do
domu 2 zł. 50 gr.

Ogłoszenia
za wiersz milime-
trowy na pierwszej
stronie 10 groszy
polskich, na dru-
giej i trzeciej — 8
gr., na czwartej —
5 gr. Ogłoszenia
drobne po 3 grosze
za wyraz. Tłustym
drukem — podwój-
nie. Najm. ogł. —
30 gr. Dla zagran-
icy ceny o 100 proc.
wyższe. Układogło-
szeń czterolamowy.
Ceny ogłoszeń, po-
dane w złotych pol-
skich, obliczane bę-
dą, według kursu
złotego i franka
ustalonego przez
Ministra Skarbu.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.
Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarjum uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12
REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 3-EJ. DO 4-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 28. № P. K. O. 61.783

NA RATY! i za gotówkę **NA RATY!**

PO CENACH PRZYSTĘPNYCH

ubrania męskie z najlepszych towarów krajowych i zagranicznych wykonywuje

PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD KRAWIECKI

ZE SPRZEDAŻĄ NA MIEJSCU TOWARÓW WEŁNIANYCH

T. TOMCZAK

WŁOCŁAWEK,

© CYGANKA 16.

Życ, to działać, to rozlewać po świecie talent, energię, uczucie, pomagać w czasie teraźniejszym pokoleniom przyszłym.
Wł. Reymont.

Z PRASY.

(Zasługi rządu Mussoliniego. — Zalety nowej ordynacji wyborczej we Włoszech i jej demokratyczność. — P. P. S. jej wycieczki do Anglii i opieka nad mniejszościami. — Znaczenie Kłajpedy do Litwy. — „Człowiek tak niepospolitej wartości“).

Tyleśmy się nasłuchali o zwycięstwie Mussoliniego na wyborach, że właśnie, wzorując się na Panu Jowialskim Fredry, możemy o tem postuchać raz jeszcze. Znamienym jest bądź co bądź głos antynacjonalistycznej Nowej Reformy (krakowskiej) o zasługach rządu faszystowskiego:

„Rządy dotychczasowe Mussoliniego, zwłaszcza w polityce zagranicznej, przyniosły Włochom ogromne korzyści. Przedewszystkiem wzmogła się powaga Włoch w zespole koalicyjnym i dzisiaj zarówno Francja jak Anglia zabiegają o względy rządu włoskiego. Wcielenie Rjeki do Włoch i traktat przyjaźni z Jugosławią nazwać można walnem zwycięstwem Mussoliniego, który już poprzednio z powodu zatargu o Korfu okazał wobec Ligi Narodów słynny gest całkowitej niezawisłości. W polityce wewnętrznej przebija się wprawdzie dyktatorska wola Mussoliniego, ale na widok niezaprzeczanej sanacji wewnętrznych stosunków włoskich naród godzi się nawet na dotkliwie ograniczenia swobody“.

„Słowo Pomorskie“ analizując dane liczbowe, powiada:

„Ponieważ ogólna suma głosów oddanych w obecnych wyborach wynosi 6.200.000 dla uzyskania przewidzianej większości wystarczyłoby 1.650.000 g. tymczasem liczba głosów oddanych na oficjalną listę faszystów wynosi 3.600.000“.

Ale i przy takim wyniku głosowania reforma Mussoliniego jest pożyteczną, 59 proc. głosów przy naszej np., ordynacji, faworyzującej mniej-

zości, nie mogłaby im dać 59 proc. mandatów.

Ale nawet sprawiedliwy zupełnie podział mandatów nie dałby w tym wypadku większości takiej liczby mandatów, aby zabezpieczyć możliwość utworzenia silnego rządu, nie zabezpieczyłby dostatecznie państwa przed możliwością przesileni rządowych. Dopiero zredukowanie opozycji, do siły jednej trzeciej posłów izby, bez względu na to, jaka jest jej siła faktyczna, daje dostateczną gwarancję, że nie będzie ona mogła ani uniemożliwić rządów większości, ani nawet ich utrudniać. Rola opozycji tak zredukowanej musi z konieczności ograniczyć się do pożytecznej nieraz i koniecznej krytyki rządu i większości parlamentarnej“.

Prof. Peretiatkowiec w „Kurjerze Pozn.“ zamieścił bardzo ciekawy artykuł, w którym na zarzut niedemokratyczności systemu Mussoliniego odpowiada:

„System Mussoliniego jest w rzeczywistości znacznie demokratyczniejszy, aniżeli system proporcjonalny. Dlatego? Bo system ten liczy się więcej z faktyczną wolą wyborców. Doświadczenie uczy nas, że tam, gdzie został wprowadzony system wyborów proporcjonalny, program rządowy często nietylko nie odpowiada „woli większości“ wyborców, ale nie odpowiada wogóle faktycznej woli jakiegokolwiek grupy wyborców. Wynika to stąd, że program ten jest wynikiem „kompromisu“ różnych partji, które się wzajemnie zwalczały przy wyborach. Program więc rządowy, o ile wogóle

istnieje jako wynik kompromisu, nie został bynajmniej zaakceptowany przez jakąkolwiek grupę wyborczą, tylko zdecydowany przez małą grupę posłów parlamentarnych, bez odwoływania się do wyborców. Tutaj więc widzimy wielką odległość i pośredniość pomiędzy faktyczną wolą wyborców, a programem rządowym.

„O wiele demokratyczniejszy jest system Mussoliniego, przy którym sami wyborcy decydują o tem, jaki program polityczny ma być przez parlament i rząd realizowany. Decydują wprawdzie większością względną, o ile niema wogóle większości bezwzględnej, ale bądź co bądź decydują o tem sami w walce ideowej jawnej, wyraźnej i decydującej. Jest to zastosowanie do życia politycznego tego samego systemu, który oddawna został zastosowany w najbardziej demokratycznych stowarzyszeniach i zgromadzeniach. Skoro niemożliwą jest większość bezwzględna, decyduje tam zwykle większość względna.“

Niedawna wycieczka naszych peesowców do Anglii daje wciąż powod do uwag i roztrząsań. Między innymi krakowski „Głos Narodu“ pisze w N-rze 87:

„Prasa socjalistyczna zajmuje się dalej wizytą pp. Niedziałkowskiego i Żułowskiego w Londynie. Mieli oni za cel — zapewniają „Robotnik“ i „Naprzód“ — poinformować opinię Labour Party o prawdziwych stosunkach w państwie polskiem. Jakoś jednak dotąd nie mogą się „panowie delegaci“ pochwalić pozytywnymi w tym względzie rezultatami.

„Np.! Będąc w klubie „Hands of Russia“, do którego — jak pisze „Robotnik“ — należą sami socjaliści, usłyszeli od swoich angielskich przyjaciół, że „granicę Polski są zbyt daleko posunięte na wschód“. Nastęrczała się delegatom doskonała okazja do oddania przysługi Polsce, gdyby byli zechcieli angielskim socjalistom wytłumaczyć, iż Polska ma prawo do Wilna i Lwowa! Niestety, tak się nie stało! „Robotnik“ stwierdza skromnie, że wymiana zdań z polskimi skłoniła członków klubu tylko do uznania, że „obecnie wszelka ich (tj. granic wschodnich) zmiana byłaby niebezpieczna dla sprawy pokoju“. Co to znaczy? To znaczy, że Labour Party jest zasadniczo przeciw naszym wschodnim granicom i że po utwierdzeniu się „pokoju“ w Europie gotowa jest zażądać ich zmiany. Więc cóż właściwie zrobili pp. Niedziałkowski i Żułowski dla Polski w podróży, której próbowali nadać jakiś narodowo - patriotyczny charakter? Nie znaleźli argumentów na poparcie naszych praw do ziem wschodnich nawet“.

Wyraźna opieka, jaką P. P. S. otacza mniejszości narodowe, oklaski, sypane przez nią antypaństwowym mowom Taraszkiewicza i t. d. wywołują protest nawet w N. P. R., która tak częskto poddaje się sugestji socjalistycznej. Oto np., pisze „Głos Robotnika“:

„Żadną miarą nie możemy popierać zasady, że wobec mniejszości narodowych, ich wystąpienia, żądań i wybryków stosować należy miarę życzliwą, a wobec polskiego nacjonalizmu bezwzględny protest i krytykę. Wobec taktyki, jaką w naszym Sejmie stosują przedstawiciele mniejszości narodowych, stały protektorat nad ich „krzywdami“, jest niczem innym, tylko zachęceniem ich do uprawiania w dalszym ciągu polityki, której każdy Polak przeciwstawić się musi, a nie przyspiesza wcale momentu, w którym rząd polski mógłby wreszcie przystąpić do poważnego i zasadniczego ułatwienia tak ważnej sprawy“.

Tratnie i zwięzłe znaczenie Kłajpedy dla Litwy ujmuje w „Rzeczypospolitej“ niejaki p. Bartek Prusak. Zaznaczywszy, że Litwa sama nie obecnie nie eksportuje prócz chyba lnu i jaj, autor powiada:

Z tego wniosek taki, że pozostawiona na łasce jednej Litwy Kowieńskiej, Kłajpeda, musi zamrzeć prawie całkowicie dla braku obrotu.

Kłajpeda jest Litwinom potrzebna dla następujących powodów:

1) Jako kraj zaludniony przez sprusaczonych Litwinów, których można zdaniem Litwy z powrotem przerobić na Litwinów.

2) Jako port, dający w razie wojny możliwość przywożenia amunicji oraz prawo wpuszczania okrętów tych państw, które się Litwie podobają, nap. Rosji i Niemiec.

3) Jako zakneblowanie polskiego eksportu po Niemnie.

4) Jako ambicja narodowa posiadania ważnego punktu i odgrywania roli politycznej na arenie międzynarodowej.

„Ale znaczenie Kłajpedy dla ekonomicznego życia Litwy jest prawie żadne, podczas kiedy dla Wilna jest to kwestja jedna z najpilniejszych. A posiadanie portu, którego utrzymanie pochłaniać musi ogromne sumy, niepokryte odpowiednią ilością obrotu portowego, stać się musi dla Litwy tylko ciężarem, którego to państwo, pozbawione ruchu tranzytowego, wytrzymać nie będzie w stanie.“

(Gaz. Warsz.)

J. HL.

List z Warszawy.

(Opieka nad wychodźstwem polskiem.)

10 kwietnia r. b. na ulicach Warszawy odbywała się kwesta, urządzona staraniem Polskiego Towarzystwa Kolonjalnego, na cele kulturalno-oświatowe wśród wychodźstwa polskiego. Patriotyczna Warszawa miała możliwość zadokumentować w ten dzień swą łączność duchową z placówkami polskimi za kordonem. Kwesta jeszcze raz przypomniała mieszkańcom stolicy Polski o obowiązkach względem naszego wychodźstwa, walczącego o zachowanie narodowości i kultury polskiej.

Zdawało się, że w ten dzień prasa stołeczna podkreśli znaczenie tej

kwesty. Niestety, niektóre tylko pisma warszawskie umieściły krótkie wzmianki, a prasa socjalistyczna nie raczyła nawet poinformować swych czytelników o mającej odbyć się kwestie ulicznej na rzecz wychodźstwa, wśród którego przeważają robotnicy!

Kwestja opieki kulturalnej nad uchodźcami była zawsze u nas traktowana po macoszemu.

A jednak jest to sprawa doniosłego znaczenia, bo dotyczy kilku milionów polaków, zamieszkałych poza granicami Państwa Polskiego.

Dowodem tego były wielce ożywione, 2 miesiące temu, w sejmie debaty, dotyczące opieki nad emigracją polską. Jednak pilne sprawy wewnętrzne, a zwłaszcza okres sanacji skarbu, nie pozwalają rządowi rozłożyć należytej opieki nad wychodźstwem.

Spółceństwo nasze jednak nie powinno obojętnym okiem patrzeć na wynaradawianie się naszych rodaków na obczyźnie i powinno pospieszyć im z pomocą. Nie chodzi tutaj o pomoc materialną, lecz o pomoc kulturalno-oświatową, moralną

Brak łączności duchowej z krajem sprzyja wielce wynaradawianiu się licznych rzesz polskich na obczyźnie. Brak znów wszelkich informacji o stosunkach, panujących na emigracji, wywołuje u nas w Kraju zobojętnienie dla spraw, dotyczących się wychodźstwa. Jednak stan taki bierny nadal trwać nie powinien, gdyż zbyt wielkie niebezpieczeństwo wynaradawienia grozi emigracji! Spółceństwo powinno otrząsnąć się z apatii i podjąć energiczną akcję w kierunku pomocy kulturalno-oświatowej wśród naszych rodaków, rozproszonych na całej kuli ziemskiej. Organizacja pomocy wśród wychodźstwa nie powinna ograniczyć się tylko do kwesty ulicznej w Warszawie, ale powinna zaoberować szersze kręgi i wciągnąć do tej akcji miasta prowincjonalne i wieś.

Kwesta 10 kwietnia to tylko próba naszej ofiarności na ten szlachetny cel. Za przykładem Warszawy winien pójść Włocławek, organizując nie tylko kwestę, ale stwarzając stałą organizację, któraby wnikała w potrzeby kulturalno-oświatowe naszej emigracji i starała się budzić w niej ducha narodowego.

Zawiazanie ścisłych i serdecznych stosunków z niektórymi koloniami polskimi na obczyźnie informację szczegółową o życiu naszego wychodźstwa i zaspakajanie jego potrzeb duchowych—oto wzniosły cel tej pięknej

V. Zjazd Katolicki w Gnieźnie

odbędzie się 2—3—4 maja r. b.

Program.

Otwarcie Zjazdu nastąpi w piątek 2 maja o godz. 4 po poł. w obecności J. E. X. Kardynała - Prymasa na wielkiej sali »Wenecja« (za pałacem arcybiskupim, nad jeziorem), poczem I zebranie plenarne z następującymi referatami:

1) »Niezmienne zasady działania ks. kardynała Ledochowskiego, a dzisiejsze położenie Kościoła« — ks. poseł Styczyński.

2) »Testament społeczny ks. Piotra Wawrzyniaka« — ks. patron St. Adamski.

3) »Zabytki praw wyjątkowych przeciw kościołowi katol. po rządach zabobnych w Polsce« — dr. Stan. Sławski z Gdańska.

W sobotę 3 maja o godz. 8 r. celebryta J. E. ks. Kardynał - Prymas uroczyste nabożeństwo, kazanie wygłosi ks. prałat Kłos. Po nabożeństwie odbędzie się Wielki pochód manifestacyjny.

II. zebranie plenarne o godz. 4 ej po połud. z referatami:

4) »Prawo małżeńskie w przyszłym kodeksie polskim« — dr. Jankowski.

5) »Oparcie wychowania publicznego o Chrystusa i Jego Kościół« — wicekuraor Ignacy Stein.

6) »Powrót do zasad katolickich w rozwiązaniu kwestji robotniczej.

W niedzielę 4 maja o godz. 8 r. w kościele ofranciszkańskim, celebryta ks. infułat Laubitz — nabożeństwo misyjne, kazanie wygłosi ks. rektor Cieszyński.

III. zebranie plenarne o godz. 12 m. 30 w południe z referatami:

7) »Katolicka akcja społeczna, a młodzież polska« — prof. Pohlmann.

8) »Wskazania walki kulturalnej dla wewnętrznej myśli politycznej w Polsce« — sekretarz generalny ks. Józef Prądzyński.

Zamknięcie V. Zjazdu Katolickiego o godz. 2 m. 30 po południu.

W czasie V. Zjazdu obradują:

Sekcje: a) dla spraw wychowania, b) prawno-kościelna, c) dla spraw robotniczych, d) młodzieży, e) akcji przeciw-alkoholowej.

oraz związki: 1) ks.ks. Adoratorów N. S., 2) Liga Katolicka, 3) Polskie Tow. Misyjne, 4) Stow. Kobiet Pracujących, 5) Zw. prof. zachodniej Polski, 6) Dzieło Intronizacji N. Serca Jezusowego.

Dalej odbędzie się: 1) Akademia Papięska, 2) Recital organowe w katedrze — prof. Nowowiejskiego, 3) Calderona — »Misterjum Mszy św.«, 4) »Obrona Częstochowy«, 5) Zwiedzenie Uniwersytetu Ludowego w Dalkach.

W czasie Zjazdu funkcjonuje na dworcu i w sali posiedzeń »Wenecja« biuro informacyjne i kwaterekowe. Kwatery są wspólne i pojedyncze, płatne i bezpłatne. Wcześniej zgłoszenia przesyłać należy na ręce prezesa komisji kwaterekowej, adres: Migdalek — firma Merkur — Gniezno, ul. Chrobrego 40, telef. 466.

Za Komitet V. Zjazdu Katolickiego:

(—) dr. Gantkowski, prezes,
(—) ks. J. Prądzyński, sekretarz.

organizacji, która, daj Boże, by powstała, w stolicy Kujaw.

Stanisław Makowski.

Z KRAJU.

Prezydent Rzpłtej na Targach Poznańskich. Jak się dowiadujemy, w sobotę dn. 26 b. m. pociągiem wieczornym wyjeżdżał z Warszawy p. Prezydent Rzpłtej wraz ze swą żoną do Poznania na uroczystość otwarcia tegorocznych Targów Poznańskich. Otwarcie to nastąpiło w niedzielę dn. 27 b. m. w godzinach rannych.

Badanie sprawy Zakładów Żyrardowskich. Jak się dowiadujemy, posiedzenia podkomisji sejmowej dla zbadania sprawy Zakładów Żyrardowskich i związanego z tym oskarżenia b. ministra Kucharskiego, przeniesione zostały z gmachu sejmowego do Min. Przem. i Handlu. Stoi to w związku z koniecznością wglądania bezpośrednio członków komisji do aktów, które znajdują się w archiwach tegoż ministerstwa. Równocześnie zaś chodzi o przyspieszenie toku pracy w tej komisji.

Uposażenie urzędników państwowych w maju. Według rozporządzenia ministra skarbu z pensji wypłacanej pracownikom państwowym

MYSLI.

Wybrał J. K.

Są serca jakby wykute z diamentu, które nie tylko treści, ale i formy nigdy nie zmieniają i pozostaną zawsze tem, czem były.

w dn. 1 maja r. b. potrącone będą: podatek dochodowy według nowej skali obliczonej w złotych oraz opłaty emerytalne, przewidziane w art. 7 ust. emeryt. z z dn. 11.XII-23. Wypłata uposażenia nastąpi jak wiadomo w złotych, ponieważ jednak nie wszystkie jeszcze Kasy skarbowe będą rozporządzały na czas odpowiednią ilością banknotów złotych, przypadające kwoty wypłacone będą w markach według kursu 1 zł. 1.800.000 mk. W wypadkach, w których przy wypłacie uposażeń względnie wynagrodzeń umownych niema zastosowania mnożna, ustalona przez Radę Ministrów, uposażenie zwiększone będzie za kwiecień o 4 proc. a kwota otrzymana w markach polskich przeliczona będzie na złote.

Z Lwowa. We Lwowie skradziono niejakiemu J. Dutkiewiczowi portfel z dokumentami. W portfelu znajdował się także obrazek Pana Jezusa. Złodziej wzruszony widokiem obrazka, odesłał portfel do ekspozytury policji z listem, w którym przyznaje się do wrażenia, jakie na nim obrazek uczynił i prosi o opublikowanie listu jako środka nawracającego złodziei.

Wszechpolski zjazd harcerstwa w Lublinie.

LUBLIN, (AW.) W piątek, 28 4 nastąpiło otwarcie 4-go walnego wszechpolskiego zjazdu harcerskiego. Uroczystość otwarcia poprzedziła solenna msza św. celebrowana przez księdza szambelana Gostyńskiego. Otwarcia zjazdu w sali uniwersytetu lubelskiego dokonał p. Strumiłło. Po odczytaniu depeż powitalnych przemawiali pp. wicewojewoda Bryła, prezydent miasta Szczepański, i starosta Krauze. W imieniu wojska wital zjazd pułkownik Kraus. W imieniu harcerstwa polskiego w Brazylii p. Pawłowski. Obradom przewodniczył profesor Łukasiewicz. Jutro drugi dzień obrad.

4) Ustawa o ochronie lokatorów.

Art. 10. 1) Zabronione i nieważne są umowy, w których najmujący za to, iż jego poprzednik opuści przedmiot najmu, lub wogóle bez równowartościowego świadczenia wzajemnego poprzednikowi lub innej osobie coś przyrzeka lub uiszcza, dalej umowy, że za pośrednictwem przy najmie ma się uiszczyć wynagrodzenie, przekraczające miarę w takim obrocie przyjętą. To samo stosuje się do umów, w których wynajmujący lub poprzedni lokator wynajmem albo ustąpieniem praw z wynajmu czynią zawisłymi od zakupu przez nowego lokatora urzędzenia domowego lub wogóle wymawiają dla siebie albo dla kogoś innego świadczenia, nie pozostające z umową najmu w bezpośrednim związku.

2) Co wbrew powyższemu postanowieniu uiszczone tego można żądać napowrót z ustawowemi odsetkami. Tego prawa nie można się zgóry rzekać.

3) Powództwo przedawnia się w ciągu 6 miesięcy.

ROZDZIAŁ III.

Ograniczenie prawa wypowiedzenia i rozwiązywania umów najmu. — Przedłużenie umów najmu o oznaczonym czasie trwania.

Art. 11. 1) Oprócz przypadków rozwiązania najmu z winy lokatora

przewidywanych w dzielnicowych ustawach cywilnych, wynajmujący może najem wypowiedzieć, jak również korzystać z postanowień kodeksu cywilnego o ustaniu najmu bez wypowiedzenia wtedy tylko, gdy istnieją ku temu ważne przyczyny.

2) Za ważną przyczynę należy, między innymi uważać:

a) jeżeli lokator mimo upomnienia zalega z zapłatą conajmniej dwóch następujących po sobie rat komornego (artykuły 3. 6—9), chyba że zaletłość powstała z powodu braku pracy lub wogóle niedzy wyjątkowej;

b) jeżeli rzadca lub administrator domu (litera e) ustępu 1, artykułu 2) sam zrzekł się posady lub został z niej usunięty z własnej winy, chyba, że przed objęciem tego stanowiska zajmował już to mieszkanie z tytułu najmu;

c) jeżeli lokator przez swe uporczywe lub rażące przekroczenia obowiązującego porządku domowego albo przez bezwzględnie nieprzyzwoite zachowanie się obrzydza współmieszkańcom pobyt w domu lub porządek w domu poważnie zakłóca; z zachowaniem się lokatora stoi na równi zachowanie się osób, przez niego do mieszkania przyjętych, jeżeli on temu postępowaniu, choć to było mu możliwe zaradzić zaniedbał;

d) jeżeli lokator przedmiot najmu w całości lub w części z urządzeniem lub bez niego oddał w podnajem lub ustąpił za wynagrodzenie nadmierne wysokie w porównaniu z komornem, jakie sam płaci;

e) jeżeli lokator prawa z umowy najmu w całości bez zgody wynajmującego innemu odstąpił; w braku zgody wynajmującego urząd rozjemczy lub sąd może, uwzględniając przytoczone przez obie strony okoliczności, zezwolić lokatorowi na bezpłatne odstąpienie praw najmu w całości lub w części; zgoda wynajmującego nie jest potrzebna, jeżeli w przypadku łączenia się spółdzielni na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. o łączeniu się spółdzielni (Dz. ust. Rz. Pol. Nr. 33. poz. 265) spółdzielnia przejęta odstąpi prawa najmu spółdzielni przejmującej;

f) jeżeli lokator posiada inne mieszkanie w tej samej miejscowości; wynajmujący nie może jednak z tego prawa korzystać, skoro lokator drugie swe mieszkanie opuścił lub gdy został chociażby nieprawomocnie, zasadzony na opuszczenie tegoż;

g) jeżeli w celu przystąpienia do budowy pomieszczeń mieszkalnych konieczne jest zniesienie lub przerobienie budowli; wynajmujący winien udowodnić konieczność usunięcia lokatora i może wypowiedzieć najem rzeczy najętej lub jej części (przynależności) w terminie ustawowym, a conajmniej trzymiesięcznym, przyczem następuje odpowiedzialne zmniejszenie komornego, jeżeli wypowiedziano tylko część przedmiotu najmu, wynajmujący zwróci koszty przesiedlenia i zapłaci tytułem odszkodowania sumę trzyletniego komornego, obliczoną według komornego, płaconego za wymówiony lokal w ostatnim miesiącu przed

upływem terminu wypowiedzenia. W wypadku, gdy znieść lub przerobić się mająca budowla stanowiła dla usuniętego lokatora mieszkanie lub jedyny jego lokal zarobkowy, wypowiedzenie może nastąpić jedynie za dostarczeniem mu przez wynajmującego odpowiadającego potrzebom lokatora i podlegającego przepisom niniejszej ustawy pomieszczenia; gdyby wynajmujący bez słusznego powodu nie rozpoczął budowy w przeciągu sześciu miesięcy po ustąpieniu lokatora, rozpoczęte roboty budowlane przerwał, albo wybudowane lokale w ciągu dwóch lat po ukończeniu budowli oddał na cele zarobkowe, obowiązany będzie oddać lokatorowi napowrót objęte mu pomieszczenie lub dać inne, odpowiadające potrzebom lokatora i podlegające przepisom niniejszej ustawy pomieszczenie, a w razie niepełnienia tego zobowiązania zapłacić mu pełne odszkodowanie, a conajmniej sześćoletnie komorne, obliczone w sposób, wyżej wskazany; od wszystkich tych zobowiązań będzie wolny wynajmujący, który od razu dostarczył usuwanemu lokatorowi inne odpowiadające potrzebom lokatora i podlegające przepisom niniejszej ustawy pomieszczenie i zwrócił mu koszty przesiedlenia.

D. c. n.

Co niesie dzień?

KWIECIEŃ
29
WTOREK

Dziś: Piotr m.
Jutro: Grób Jerz. Katarzyna p.
Wschód słońca o g. 4.39
Zachód o g. 7.17
Wsch. księżycy o g. 2.21
Zachód o g. 12.3

Czytelnia katolicka (vis-a-vis katedry) otwarta we wtorki i piątki od godz. 1-4-ej po południu.

Tow. Kraj. Oddz. Kujaw. Muzeum otwarte od godz. 12-13 i pół.

Kurs franka złotego waloryzacyjnego na dzień 29 kwietnia r. b. wynosi 1.800.000 mk.

Z giełdy d. 28. 4:

Dolar	9 250.000
Funt angielski	40.500.000
Frank szwajcarski	1.660.000
Frank francuski	589.500
Frank belgijski	506.000
Liry włoskie	417.500
Korony czeskie	275.500
Korony austriackie (100)	132.000
4% pożycz. premj. 1.050.000, 8% pożycz. złota 15.000.000, 6% pożycz. seria II A. 1.450.000, 6% pożycz. dol. 5.300.000, 4 1/2% listy zastawne Tow. Kredytowego Ziemińskiego (216 mk. = 100 rub. ros.)	5.000.000.

Najdostojniejszy Pasterz J. E. ks. Bp. Dr. Zdzitowiecki w szpitalu św. Antoniego odprawił rano w niedzielę na intencję Sióstr Szarytek i chorych Mszę św. wraz z gorącym przemówieniem, nawołując do zmartwychwstania duchowego poszczególnej jednostek z czego złoży się pełne zmartwychwstanie całego narodu. Po przemówieniu ks. Biskup udzielił błogosławieństwa N. Sakramentem.

Przedstawienie dla biednej „Głenisi”. W lokalu Stacji Opieki nad Matką i Niemowlęciem odbędzie się w d. 27, 28 i 29 kwietnia przedstawienie urządzone przez młodzież gimnazjalną. Dochód przeznaczony dla biednej dziatwy.

Wycieczka Krajoznawcza do Gniezna i Poznania „na Targi”. Miejscowy Oddział Kujawski P. Tow. Krajozn. urządza dla swych członków, ich rodzin i wprowadzonych gości w dn. 2 maja pociągami o 12-ej w południe 2-u dniową wycieczką do wymienionych miast specjalnym wagonem. Powrót w nocy z 4 na 5 maja. Zapisy przyjmować będzie od poniedziałku do wtorku 29 b. m. włącznie sklep W-go P. Kowalewskiego z wpłatą narazie od członków po 5 złp., a od gości po 7 i pół złp. Wycieczkę prowadzi Inżynier Olszakowski.

Z działalności III-go Zakonu. W niedzielę dnia 27 go b. m. w sali ochrony przy klasztorze odbyło się ogólne zebranie Braci i Sióstr Trzeciego Zakonu. Obrady zajął O. Franciszek, poczem p. Około-Kulakowa wygłosiła piękny referat o obowiązkach sióstr służebnych, przełożonych i zelatorów. Po referacie prof. Fopp podziękował w imieniu zebranych prelegentce za piękny odczyt, poczem p. Francka odczytała bardzo dobre sprawozdanie ze zjazdu tercjarzskiego w Krakowie. Postanowiono urządzać zebrania z referatami i dyskusją częściej.

Niespodzianka... W niedzielę o godzinie 2-ej po południu znany prelegent z Łodzi, p. Zajczek, miał wygłosić odczyt o szkodliwej działalności żydów w Polsce. Pomimo bardzo nieodpowiedniej, bo obiadowej pory, zebrano się w „Polonji” paręset osób, przeważnie z pośród inteligencji miejscowej. Widocznie jednak p. Z. przyzwyczajony jest mówić nie do setek, lecz do tysięcy słuchaczy, gdyż odczyt, po całogodzinnym wyczekiwaniu zebranych, odwołał „z powodu niewielkiej ilości publiczności”. Była to przykra niespodzianka dla słuchaczy, którzy stracili godzinę czasu, ażeby się w końcu dowiedzieć, iż odczyt... nie będzie. We Włocławku bywają odczyty wobec kilkudziesięciu zebra-

nych, mogła się więc i zapowiedziana prelekcja odbyć wobec kilkuset osób. Publiczność niechętnie się rozchodziła, odbierając z kasy zwracane pieniądze. Odczyt odbędzie się w połowie maja r. b.

Uroczystość „Spójni”. Stowarzyszenie młodzieży katolickiej „Spójnia”, prowadzone przez dzielnego patrona, ks. Radomskiego, obchodziło w ubiegłą niedzielę szóstą rocznicę swojego istnienia, połączoną z poświęceniem sztandaru. Z tej okazji rano, o godzinie 9-ej, odbyło się w kościele tarym uroczyste nabożeństwo, na które przybyli w oryndku „Spójniacy” wraz z ks. patronem oraz grono pań i panów z patronatu. O godzinie 7-ej wieczorem odbyła się w „Polonji” okolicznościowa „Akademia” na program której złożyły się popis wokalny-muzyczne młodzieży, „Clou”, Akademii stanowił piękny odczyt ks. kan prof. Kruszyńskiego, który w dłuższym przemówieniu scharakteryzował odrodzenie życia katolickiego wśród młodzieży w dobie obecnej. Na zakończenie odegrano bardzo dobrze skrócony p. t. „Jeden z nas musi się ożenić”. W antraktach przygrywała orkiestra wyjątkowo 14 p. p. Sala „Polonji” była szczerze zapelniona. Dochód z „Akademii” przeznaczony został na cele oświatowe „Spójni”.

Otwarcie Banku Polskiego.

Wczoraj o godz. 9-ej rano w katedrze odbyło się uroczyste nabożeństwo z racji otwarcia Banku Polskiego i wprowadzenia nowej waluty. Na nabożeństwie, które odprawił J. E. Ks. Biskup Dr. Stanisław Zdzitowiecki, obecni byli: liczni przedstawiciele duchowieństwa, władz, wojska, szkół, „in corpore” dyrekcja i urzędnicy byłej „Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej”, reprezentacje włocławskich instytucji finansowych, oraz tłum publiczności. Podczas nabożeństwa śpiewał chór i grała orkiestra 14 p. p. Po nabożeństwie Najdostojniejszy Celebrans, przybrany w szaty pontyfikalne, wygłosił od ołtarza piękne okolicznościowe przemówienie, podnosząc znaczenie uzdrowienia Skarbu polskiego w dziejach wskrzeszonej Ojczyzny.

Z Konferencji św. Wincentego.

Z puszek Konferencji św. Wincentego wyieto 15 kwietnia następujące sumy: w bufecie kolejowym 10.000 000 Mk., w „Bazarze Chr.” 13.550.000 Mk., Księgarni Powsz. 2.400.000 Mk. i 24 kwietnia w Hotelu Polskim 1.300.000 marek.

Podziękowanie.

Zarząd Włocł. Tow. Wspom. Biednych wraz z Opiekami Przytułku Starców i Domu Sierot mają zaszczyt złożyć najserdeczniejsze podziękowania: W-nemu Zarządowi Tow. Handl. Przemysł. Spół. Akc. „Lech” za ofiarę w sumie mk. 150.000.000, W-niej Dyrekcji Fabryki Celulozy 10.000.000 mk., W-nemu p. Z. Hermanowskiemu za zebrane na listę w Celulozie 31.000.000 mk., W. ks. prof. Kunce za zebrane na listę w Seminar. Duchow. 48.000.000 mk., za zebrane na listę od fabryk i różnych osób 192.000.000 mk., W. p. J. Kłodawskiemu za zebrane na listę w Pow. Kasie Chorych 65.000.000 mk., W. p. J. Kłodawskiemu za zebrane na listę od pracowników Magistratu i Zarządu 164.500.000 mk., W. p. J. Czachorowskiemu za zebrane w Banku Handlowym 108.200.000 mk., W. Dyr. Turowskiemu za zebrane na listę 25.020.000 mk., W. Zarządowi Cechu Piekarskiego za ofiarę na święta: 49 klg. chleba i 18 strucelek dla Przytułku Starców oraz 40 klg. chleba i 16 strucelek dla Domu Sierot „Opatrność”, W. Zarządowi Opieki Społecznej przy Magistracie za ofiarowanie 64 funt. mięsa wieprzowego z rzeźni miejskiej dla Przytułku Starców i 50 funt. dla Domu Sierot, W. Zarządowi Czerwonego Krzyża za ofiarę w postaci 18 funtów mięsa solonego dla Przytułku Starców, W. ks. Petrykowskiemu za złożoną ofiarę od Bazaru Chrześc. w sumie 100.000.000 mk. dla Domu Sierot „Opatrność”.

HURTOWNIA OPALOWA

M. Napiórkowski

we Włocławku, ulica Kaliska 17, telefon 209.

Przyjmuje zamówienia na WĘGIEL i KOKS z dostawą w miesiącu MAJU, szczególnie poleca węgiel niezrównanej dobroci z kopalni „Hr. RENARD”.

SZYBKA dostawa, PIERWSZORZĘDNE gatunki, NISKIE ceny!

Święcone w wojsku. Przykładem przeszłych lat, Zarząd Czerwonego Krzyża miasta Włocławka pod przewodnictwem p. Anny Boye i w tym roku zasilł obficie oddziały garnizonu najróżnorodniejszymi wiktalami. Śmiem twierdzić, że może jak nigdy, w tym roku, pomimo pewnych trudności i finansowych i materialnych, i małego zrozumienia i poparcia pewnych warstw społeczeństwa, żołnierz otrzymał namacalny dowód pamięci o nim społeczeństwa, nietylko w gorących przemówieniach, wypowiedzianych przez przedstawicieli Czerwonego Krzyża w osobach p. T. Szwanowskiej, p. dyr. Szeina, przy dzieleniu się z żołnierzami w koszarach jajkiem święconym, lecz także otrzymał dowód rzeczowy, dobitnie przemawiający do serc żołnierskich, a mianowicie: kielbasy, jaja, szynki, maki, cukru i t. p., które w sumowaniu z przygotowanymi w oddziałach dało wcale solidny poczęstunek naszej szarej braci.

Widząc rozradowane, iskrzące się oczyska moich zuchów, smacznie jadających kielbaski i inne smakołyki, a komunikując o powyższym do wiadomości społeczeństwa, podkreślam z całym naciskiem znaną mi dokładnie, a nadzwyczaj pożyteczną działalność Włocławskiego Czerwonego Krzyża pod kierownictwem pani Anny Boye, której składam tą drogą w imieniu braci artylerzystów serdeczne „Bóg zapłać”!

Również dziękuję za współpracę w powyższym kierunku i odwiedzenie naszej braci p. T. Szwanowskiej, p. dyr. Szejnowi oraz niżej wymienionym za pomoc rzeczową:

- 1) Kółko Nieszawskie Ziemiann,
- 2) Sejmik pow. Nieszawskiego,
- 3) Zarząd młyna Waganiec,
- 4) Stowarzyszenie Kupców,
- 5) Stow. Przemysłowców,
- 6) Zarząd masłarni Czerniewice,
- 7) Cukrowni: Dobre, Chocin i Brześć-Kujawski,
- 8) W. paniom: Niedzwiedzkiej, Kretkowskiej, Karłowskiej, dr. Miklaszewskiej i L. Stokowskiej, oraz W. panom: J. Stokowskiemu i B. Bacciarellemu,
- 9) p. Gutkowskiemu, właścicielowi apteki (róg Piekarskiej), jak również Magistratowi miasta Włocławka za pomoc materialną.

major Żukotyński,
dowódca dyonu artylerji.

Wybory do Kasy Chorych.

Komuniści w parze z socjalistami.

W ub. czwartek tow. Suski wprowadził nie na licznym zebraniu, lecz ciekawym wyjawiał swoje plany, że zwrócił się do P. P. S., by pójść do wyborów razem z nimi. Jeszcze mu nie dali odpowiedzi. Tymczasem przedstawiciel PPS. — radny Mańkowski w niedzielę na zebraniu handlowców, w żywe kamienie wypierał się, że nie mają wspólnego z Suskim, lecz tylko ze związkami zawodowymi. A kto kieruje Związkami klasowymi? Chyba nie PPS., tylko tow. Suski. Więc niedzielne wystąpienie tow. Mań-

kowskiego wyglądało na podejście pracowników biurowych i wprowadzenie ich w sieć planów tow. Suskiego. Już dawno wiemy z obserwacji, że socjaliści pracują dla komunistów.

Kto będzie brał udział w wyborach

Z miarodajnych źródeł dowiadujemy się, że w wyborach do Rady Kasy Chorych weźną udział: Chadecja ze wszystkimi swymi związkami i stowarzyszeniami. Ułatwieniem dla niej jest to, że obecnie w Kasie Chorych dużo socjalistów znalazło przytułek, a gospodarka jej b. niepodoba się robotnikom, wnioskując choćby z częstych skarg do Redakcji. Zresztą dużo winy leży w samej ustawie, której tak zaciekle bronili w tejże socjaliści, tymczasem Chd. starała się te braki i błędy poprawić, wnosząc odpowiednie poprawki.

Drugą grupą, która przystępuje do wyborów są Związki Klasowe. Tu ze sobą konkurują o wpływy socjaliści z komunistami, ponieważ przedstawiciel komunistów Suski hojnie szafuje obietnicami i demagogją, więc bije socjalistów. Podobno w ostatnich dniach nastąpiło pewne zbliżenie, ale kto pod czyją pójdzie komendę — nie wiadomo.

Trzecią grupę stanowią urzędnicy, którzy jeszcze nie zdecydowali swego kierunku, ale zdaje się, że nie pójda na ratunek bankrutów socjalistów i nie skompromitują się, stając na jednej platformie z Suskimi.

Wreszcie czwartą grupę będą stanowili żydzi. Część ich pójdzie razem z Suskim, część z socjalistami, a większość wystawi swoją listę.

Pracodawcy, o ile nam wiadomo wystawiają jedną listę, chyba żydowscy kupcy wystawili osobną listę, ale to wątpliwe.

Kino „Polonja.”

Istniejące we Włocławku dwa kina: „Sfinks” i „Nowości”, są zwykle przepelnione. Nierzadko publiczności, zwłaszcza w niedzielę, nie może się dostać do wnętrza, wyczekując długo na swoją kolejkę. Dobre obrazy w owych kinach znajdujących się w rękach semickich, niezawsze bywa odpowiedni. Dlatego też palącą wprost potrzebą było powstanie trzeciego kina. W tak dużym mieście, jak Włocławek, liczący z górą 50.000 mieszkańców, trzy kinematografy mogą się śmiało utrzymać.

Z uznaniem więc podnieść należy inicjatywę grona osób dobrej woli, które, złożwszy kilkanaście miljardów marek, otwierają kinematograf w „Polonji” przy ul. Gęsiej. Wielka sala „Polonji”, mogąca zmieścić tysiące widzów, została pięknie odnowiona przez malarza p. Czerniewskiego. Odpowiednio urządzone wentylacja zapobiegnie zaduchowi, jaki zwykle w kinach panuje, zwłaszcza w lecie podczas upałów. Aparat Erneniana najnowszej konstrukcji, „Imperator”, wyświetlać będzie obrazy, sprowadzane z najlepszych źródeł. W antrak-

Kupujcie u chrześcijan!

tach przygrywać będzie doborowa orkiestra. Specjalne przedstawienia urządzone będą dla wojska i dla młodzieży szkolnej.

Kino »Polonia« otwarte zostanie dnia 3-go maja rb. Na pierwszy ogień pójdzie bardzo interesujący film w 6 aktach p. t. »Wieczny płomień«, w którym występują najznakomitsi artyści amerykańscy. Wkrótce dyrekcja »Polonia« wystawi słynny obraz, grany z olbrzymim powodzeniem we wszystkich kinach polskich p. t. »Tajemnica medaljonu«, ilustrujący najazd bolszewików na Polskę.

Kino »Polonia« otwarte będzie na początek trzy dni w tygodniu; w sobotę, niedzielę i poniedziałek. W razie powodzenia obrazu demonstrowane będą codziennie ze zmianą 2 razy w tygodniu.

Nowa placówka kulturalna zasługuje na ogromne poparcie, ponieważ nie została założona w celach spekulacyjnych. Cały dochód przeznaczony jest na cele kulturalno-oświatowe.

Należy się więc spodziewać, że kino »Polonia«, chociaż nie znajduje się na ul. Trzeciego Maja, lecz na Gęsiej — będzie stale przepelnione.

Uroczyste poświęcenie lokalu kina odbędzie się w tych dniach.

Pol.

TELEGRAMY.

Tajne szkoły litewskie w Polsce.

Wileński organ litewski »Lietuvos Ritas« ogłasza wykaz szczegółowy tajnych szkół litewskich, które nie chciały podporządkować się przepisom ogólnym o szkołach powszechnych i utrzymywane były kosztem towarzystwa »Ritas«. Z wykazu tego wynika, że litwini utrzymywali w powiecie wileńskim 12 szkół tajnych, w powiecie lidzkim 5, w powiecie oszmiańskim 1 i w pow. grodzieńskim 4.

Wycieczka do Turcji

BUKARESZT, (A. W.) W wycieczce do Turcji w okresie świątecznym, w którym bierze udział prezydent Rady Ministrów, Brătianu, uczestniczy również poseł polski w Rumunii p. Józef Wielowiejski.

IV Targ Poznański.

Z niedzielnego otwarcia.

POZNAŃ, 27. 4. Onegdaj o godz. 11-ej rano, przy ulewnym deszczu odbyło się wewnątrz wieży górnośląskiej uroczyste otwarcie IV-go Targu Poznańskiego.

Prezydent miasta, p. Ratajski, przemówił do przybyłych: prezydenta Wojciechowskiego, kardynała prymasa Dalbora, premiera Grabskiego, przedstawicieli ciała dyplomatycznego, senatu gdańskiego, misji japońskiej, delegacji śląskiej i całej masy delegacji zagranicznych, które, jak informują nas przyjechały w daleko liczniejszym komplecie niż na targi poprzednie.

P. Ratajski w przemówieniu swem podkreślił, iż widoki na nadzwyczajne powodzenie IV-tych Targów są głow-

nie dziełem sanacji skarbu, utrzymania waluty i co za tem idzie, możliwości zawierania poważniejszych, a przede wszystkim kredytowych transakcji, co poprzednio, ze względu na spekulacyjny charakter handlu, było niemożliwym.

Rozciąwszy wstęgę, Prezydent Wojciechowski ze swem otoczeniem zwiedził Targi, które w tym roku robią bardziej rzeczowe, a mniej wystawowe wrażenie.

Dużo się słyszy języka niemieckiego.

Najazd gdańszczyzan wzbudza coraz poważniejsze obawy, aczkolwiek wielu przypuszcza, że w ostateczności handel gdański będzie musiał oprzeć się o Polskę.

Serum przeciwko szkarlatynie wynaleziono.

Miljony dzieci wydartych będzie śmierci.

NOWY JORK (PAT). Na zebraniu lekarzy stanu nowojorskiego zawiadomił członek laboratorium miejskiego dr. Klinger, że wypróbował na przeszło 500 dzieciach serum przeciwko szkarlatynie, sporządzone przez chicagowskiego lekarza George Picka, i że leczenie szkarlatyny tą drogą można uważać za zapewnione.

Straszne żniwo dżumy.

LONDYN, (Pat.) Według wiadomości z Pendżabu, w ciągu ostatnich dwóch tygodni zanotowano tam 22.000 wypadków dżumy, z których 14.000 miało przebieg śmiertelny.

Niezwykły lot—II godzin w powietrzu.

PARYŻ (PAT) Lotnik francuski Pelletier Doisy przedsięwziął lot na Daleki Wschód. W czwartek popołudniu przeleciał on już nad Budapesztem.

BUKARESZT (PAT). Lotnik francuski Pelletier wylądował w Bukareszcie po odbyciu lotu przeszło 8 tysięcy kilometrów w ciągu II godzin bez lądowania.

Wybuch w kopalni.

CHARLEROI (PAT.) W jednej z kopalń żąłębii Marcinelle Nord nastąpił wybuch gazów, skutkiem czego zginęło 7 osób, a 3 odniosły rany.

Trzęsienie ziemi na Honolulu.

BERLIN (PAT.) Według doniesień z Honolulu odczuło tam silne trzęsienie ziemi.

Z Wydawnictw.

Ks. JÓZEF KRONUTOWSKI. Jezusa Chrystusa kazanie na górze. Sprawy biblijne Nr. III/IV str. 127. Nakład Księgarni Św. Wojciecha.

Dzieje duszy czyli żywot siostry Teresy od Dzieciątka Jezus. Karmelitanki bożej, przez nią samą skreślony. Tłumaczenie z francuskiego

go Str. 415. Wydanie czwarte. Nakład Księgarni Św. Wojciecha.

Książka niniejsza jest jej pamiętnikiem, pisany na rozkaz Matki Przełożonej, która od razu ocenić potrafiła niezwykłą głębię tej młodziutkiej duszyczki a pragnęła, żeby piękne, pędzone w oderwaniu od świata życie, stało się przykładem i zachętą do pracy nad sobą dla wielu młodych dziewcząt.

Staranne wydanie, a także piękne ilustracje — podobizny św. Teresy — zalecają tę książkę jako podarek dla młodych osób.

»Ukazał się Nr. 17 »Wiadomości Literackich.« Na jego treść składają się: artykuł S. Napierskiego »Pulapki antyrealizmu«, fragmenty z dziennika sekretarza osobistego Tolstoja, uchylające zasłonę z ostatnich chwil życia wielkiego pisarza, rozmowa z Shawem o literaturze francuskiej, kronika zagraniczna, rubryka Polski w Słowiańszczyźnie, dział recenzyjny. W odcinku opowiadanie »Gorączka« z puścizny rękopiśmiennej zmarłego niedawno malarza W. Porankiewicza.«

OGLOSZENIA DROBNE.

Do sprzedania para koni (watachów) z uprzężą — oraz wolant. Wiadomość w Wydziale Zaopatrywania, Kaliska 1.

Do sprzedania na dogodnych warunkach 3 place po 2 morgi, zdane pod budowę fabryki, przy ulicy Stodólnej i Łęgskiej. Wiadomość biuro ogłoszeń L. Makowskiego.

Kupię mieszkanie w śródmieściu, składające się z trzech pokoi i kuchni. Wiadomość w Administracji »Słowa«.

Potrzebna niania — bona w wieku średnim do niemowlęcia i 4 letniego chłopczyka. Wiadomość: Włocławek ul. Cyganka № 13 Własow.

Power okazjynie do sprzedania automatu, marki Brenabor. Dom Szpital Górny u pisarza.

Skradziono kłazęczkę wojskową Kazimierza Lewandowskiego wydaną w Aleksandrowie, oraz kartę mobilizacyjną z przedz. wojsk. Bydgoszcz 61 p.p. Łaskawy znalazca zechce oddać do policji.

Sadzonki jednoroczne sosny Banka posiada na sprzedaż Zarząd lasów m. Włocławka. Adres: Włocławek, Magistrat — pokój № 27.

Zgubiono legitymację Kasy Chorych wydaną w Brześciu Kujawskim na imię Nadzia Blaustein. Łaskawy znalazca zechce oddać do policji.

Zgubione zostały dokumenty wojskowe na imię Zygmunta Potkańskiego, wydane przez P. K. U. I pułk Legjonów. Łaskawy znalazca zechce oddać do Administracji »Słowa Kujawskiego«.

SWÓJ DO SWEGO!

Firmy Polsko-Chrześcijańskie zrzeszone w Kuj. Oddz. Stow. Kupców Polskich we Włocławku.

Składy żelaza i sprzedaż różnych wyrobów żelaznych.

Klabecki Jan, Brzeska № 8.
Nowakowski J. i Mańkowski L. S-ka, Brzeska № 17.
Br. Rudziński, Piekarska № 15.
Tešiorowski Franciszek, plac Dąbrowskiego № 4.

Sprzedaż żelaza (w okolicy).

Kowalkowski Józef, Radziejów,
Koralewski Stanisław, Chodecz.

Kujawski magazyn gotowych ubiorów męskich.

Stańczak Antoni i S-ka 3-go Maja № 15.

Sprzedaż wirówek do mleka i maszyn do szycia

Poszwiński Zygmunt, Nowy Rynek Nr. 2.

Sprzedaż wyrobów szklanych, porcelany, lamp, przyborów kuchennych itp.

Kowalewski Przemysław, Trzeciego Maja Nr. 31.

Sprzedaż gotowego obuwia.

Brzechwa Władysław, 3-go Maja № 40.
Mańkowski Piotr, 3-go Maja № 28.
Pietrzykowski Franciszek, Cyganka № 13.

Sprzedaż obuwia (w okolicy)

Rataj Jan, Radziejów.

Księgarnie.

Arentowicz Zdzisław, Nowy Rynek 5.
Kozłńska Helena, 3-go Maja № 36.
Księgarnia Powszechna, Brzeska № 4.
Księgarnia Szkolna, filja Książnicy, Żabia 9.

Drukarnie i introligatornie.

Drukarnia Djecezjalna, Brzeska № 4.

Cukiernie.

Czech Boguchwał, Kościuszki № 4.

Hotele i restauracje.

„Cafe Imperjal“, ul. 3-go Maja № 34.
Mięgoć Jan, „Hotel Polski“, Nowy Rynek № 5.
Siwek Józef, „Hotel Victorja“, Przechodnia № 1.

Sprzedaż skór i wyrobów szewskich.

Wieczorkowski Franciszek, Nowy Rynek № 9.

Galanteria, Perfumerja i Zakłady Fryzjerskie.

Kott Józef, 3-go Maja № 13.
Opoczyński Leon, 3-go Maja № 19.

Biuro dzienników i ogłoszeń.

Makowski Ludwik, Kościuszki № 1.

Sprzedaż wyrobów powroźniczych.

Olszewski Leonard, Zameza Nr. 4,
Skonieczny Wincenty, Tumska Nr. 13.

Biura elektrotechniczne.

Ożminkowski Stanisław, Nowy Rynek Nr. 6,
Walczak Stanisław, Trzeciego Maja Nr. 25.

Hurtowa i detaliczna sprzedaż drożdży.

Piątkowski Antoni, Długa № 38.

Sprzedaż nasion, warzyw, owoców i przetworów owocowych

Polski Syndykat Ogrodnicy, Warszawska Nr. 15.

Sprzedaż nasion i narzędzi rolniczych.

Mühsam Otto, Kościuszki Nr. 2.

Składy apteczne.

Kasperkiewicz Karol, Trzeciego Maja Nr. 37,
Xięzopolski Mateusz, Trzeciego Maja Nr. 33.

Sprzedaż zabawek dzieciennych i oprawa obrazów

Nowakowski Jan, Żabia Nr. 18.

Zakłady krawieckie.

Szałkowski Antoni, Trzeciego Maja Nr. 25.

Banki

Bank Kredytowy, Nowy Rynek Nr. 4.
Bank Kujawski, Żabia 2.